

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету лінгвістики
Наталія САЄНКО
"22" лютого 2021 р.



**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ**

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 035 «ФІЛОЛОГІЯ»**

**СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ: 035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька**

Ухвалено Вченою радою
факультету лінгвістики
Протокол № 8 від 22.02.2021 р.

Київ – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму комплексного випускного екзамену складено відповідно до Положення про про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського¹ з урахуванням Стандарту вищої освіти України² та освітньої програми³ зі спеціальності 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціалізацією 035.043 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька».

1. Атестація випускників факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського має на меті встановити відповідність рівня отриманої студентами вищої освіти вимогам стандартів підготовки філолога, перекладача.

Атестація здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК). До компетенції ЕК належить:

- перевірити та оцінити якість теоретичної та професійно-практичної підготовки здобувачів вищої освіти, встановити її відповідність вимогам ОП³ підготовки випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- за результатами атестації прийняти рішення про видачу/відмову у видачі випускникам дипломів (звичайних або з відзнакою);
- проаналізувати якість освітньої діяльності в університеті та висунути пропозиції щодо подальшого поліпшення якості підготовки філологів та перекладачів.

2. Державна атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» проводиться у формі

¹ Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського [Електронний ресурс]. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 22 с. <https://osvita.kpi.ua/>

² Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія». Міністерство освіти і науки України, 2019. 18 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-bakalavr.pdf>

³ Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька» за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» кваліфікація Бакалавр філології за спеціалізацією 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька <https://osvita.kpi.ua/node/103>

письмового випускного комплексного екзамену. До атестації допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану/індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

3. Результати письмового випускного екзамену оформлюються відповідними документами з атестації здобувачів вищої освіти. Після закінчення іспитів перевірені письмові роботи зберігаються на відповідних кафедрах. Результати складання комплексного випускного екзамену визначаються оцінками «відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно». Рішення ЕК про оцінку результатів складання екзамену приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів Голова комісії має вирішальний голос. Перескладання комплексного випускного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється. Здобувач вищої освіти, який не склав комплексний випускний екзамен, наказом Ректора відраховується з університету як такий, що не пройшов атестацію.

4. Програма комплексного випускного екзамену визначається і розроблюється випусковою кафедрою, ухвалюється Вченою радою факультету та затверджується деканом факультету лінгвістики.

**2. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 «ФІЛОЛОГІЯ»
СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 035.043 «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – німецька**

2.1. Загальні відомості про екзамен

1. Комплексний випускний екзамен проводиться для студентів 4-го курсу і є підсумковою формою перевірки теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету лінгвістики на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та забезпечує оцінювання досягнення результатів навчання за такими освітніми компонентами:

Зіставна граматики (ЗО 3);

Німецька мова (основна, практичний курс) (ЗО 5);

Порівняльна типологія (ПО 4);

Практичний курс перекладу (ПО 5);

Прикладні лінгвістичні дослідження (ПО 6) (Кредитний модуль Прикладні лінгвістичні дослідження. Основи перекладознавства).

2. Головним завданням комплексного випускного екзамену є перевірка сформованості загальних і фахових компетентностей, а також результатів навчання здобувачів вищої освіти відповідно до освітньої програми (ОП) і навчального плану за визначеними критеріями. Здобувачі вищої освіти мають продемонструвати вміння та навички медіації з тих фахових дисциплін, які виносяться на перевірку.

3. Метою комплексного випускного екзамену є перевірка рівня сформованості у студентів таких компетентностей:

3.1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК3).

3.2. Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 4).

3.3. Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК 9).

3.4. Здатність оперувати професійними знаннями й уміннями з обраної спеціалізації та застосовувати їх у практичних ситуаціях (ЗК 12).

3.5. Здатність до усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ (ФК 1).

3.6. Здатність усвідомлювати принципи організації мови, її природу, функції, рівні та структурну типологію мов світу (ФК 2).

3.7. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя (ФК 7).

3.8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів для перекладу фахових текстів (ФК 9).

3.9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (ФК 10).

3.10. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (ФК 11).

3.11. Здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів (ФК 12).

3.12. Здатність здійснювати адекватний письмовий та усний переклад відповідно до чинних нормативних вимог (ФК 16).

3.13. Здатність реферувати й анотувати різножанрові тексти державною та іноземними мовами (ФК 17).

3.14. Здатність здійснювати постперекладацьке саморедагування та контрольне редагування тексту перекладу (ФК 18).

4. Виконуючи комплексний випускний екзамен, студенти мають продемонструвати такі програмні результати навчання.

4.1. Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (ПРН 9).

4.2. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (ПРН 10).

4.3. Усвідомлювати особливості функціонування та стратифікації різних мов, основні напрямки і тенденції класичних лінгвістичних досліджень, закономірності розвитку мов у контексті сучасних лінгвокультур (ПРН 12).

4.4. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування для розв'язання фахових комунікативних завдань у різних сферах професійної діяльності (ПРН13).

4.5. Вести ділову комунікацію усно і письмово, редагувати, реферувати й анутовати різножанрові тексти державною та іноземними мовами (ПРН 14).

4.6. Зіставляти різні одиниці мови і мовлення з метою визначення ключової інформації в оригінальному тексті (ПРН 15).

4.7. Здійснювати лінгвістичний і перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів, описувати соціолінгвальну ситуацію (ПРН 16).

4.8. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності (ПРН 17).

4.9. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови і мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання (ПРН 18).

4.10. Здійснювати адекватний письмовий переклад і якісно редагувати фахові тексти з різних галузей знань відповідно до чинних нормативних вимог (ПРН 19).

4.11. Володіти різними видами стратегій, методів та прийомів для здійснення ефективної перекладацької діяльності одноосібно і в команді (ПРН21).

5. Час на виконання завдань становить 3 астрономічні години. На екзамені не допускається використання допоміжних матеріалів (довідники, словники, підручники, електронні ресурси / засоби тощо).

2.2. Структура комплексного випускного екзамену

Комплексний випускний екзамен на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.043 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька» складається з таких завдань:

1. Реферативний переклад. Реферування державною мовою двічі прослуханого німецькомовного тексту суспільно-політичної тематики.

Обсяг тексту – 2000-3000 др. зн. (тривалість аудіозапису 2 хв.).

Час виконання – 60 хв.

2. Відповіді на теоретичні питання у вигляді тесту Multiple Choice з матеріалу таких навчальних дисциплін:

Порівняльна типологія: Кредитний модуль «Порівняльна типологія. Порівняльна лексикологія» (10 питань);

Порівняльна типологія: Кредитний модуль «Порівняльна типологія. Порівняльна стилістика» (10 питань);

Прикладні лінгвістичні дослідження: Кредитний модуль «Прикладні лінгвістичні дослідження. Основи перекладознавства» (10 питань).

Зіставна граматики: Кредитний модуль «Зіставна граматики» (10 питань).

Разом – 40 питань. Кожен варіант тесту в екзаменаційному білеті формується індивідуально.

Час виконання – 60 хв.

3. Письмовий переклад державною мовою німецькомовного науково-технічного тексту обсягом 1500 – 2000 др. зн.

Час виконання – 60 хв.

2.3. Критерії оцінювання

1. Реферативний переклад. Максимальна кількість балів за виконання цього завдання складає **25** балів:

- денотативна еквівалентність: *стисле* (500 друкованих знаків $\pm 10\%$) та *правильне* відтворення інформації оригіналу про об'єктивну реальність (по 5 балів за кожен складову критерію), разом – 10 балів;
- конотативна еквівалентність: дотримання *стилю, реєстру* оригіналу (по 5 балів за кожен складову критерію), разом – 10 балів;
- нормативна еквівалентність: *жанрова відповідність* реферованого тексту – 5 балів;
- прагматична еквівалентність (*зрозумілість для адресата*) – 5 балів;
- естетична еквівалентність: форма перекладу справляє той самий *естетичний ефект*, що й оригінал – 5 балів.

Ваговий бал за кожен складову критерію – 5 балів.

Розподіл балів:

5 балів – «Відмінно»

4 бали – «Добре»

3 бали – «Задовільно»

0 балів – «Незадовільно»

2. Відповіді на теоретичні питання у вигляді тесту оцінюються в 30 балів.

Ваговий бал за кожен правильну відповідь – 0,75 б.

Розподіл балів:

0,75 бала – правильна відповідь

0 балів – неправильна відповідь

3. Письмовий переклад державною мовою німецькомовного науково-технічного тексту оцінюється в 45 балів за такими критеріями:

- мовна компетентність (застосування знань лексики, граматики);
- термінологічна компетентність (оперування термінами та термінологічними одиницями);
- перекладацька компетентність (застосування перекладацьких стратегій, способів, прийомів і технік);
- жанрова компетентність (використання жанрових ознак тексту);
- галузева компетентність (знання відповідної предметної галузі).

Ваговий бал за кожен критерій – 9 балів.

Розподіл балів:

9-8 балів – «Відмінно»

7-6 балів – «Добре»

5 балів – «Задовільно»

менше 5 балів – «Незадовільно»

Максимальна кількість балів на комплексному державному екзамені складає 100 балів (25+30+45). Переведення отриманих балів до оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці:

Таблиця переведення балів до оцінок

Бали	Оцінка
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

2.4. Класифікація помилок під час складання комплексного випускного екзамену

Для оцінки якості письмових робіт здобувачів вищої освіти, виконаних в рамках проведення випускної атестації, прийняті такі якісні та кількісні критерії:

1. До **грубих помилок** належать помилки, які

- пов'язані з нерозумінням тексту під час реферування або перекладу і призводять до неправильного виконання студентом поставлених завдань;
- пов'язані з вибором неправильної відповіді під час відповіді на теоретичні питання у вигляді тесту Multiple Choice;

- пов'язані з недотриманням стилістичних норм щодо оформлення реферованого тексту і перекладу тексту відповідного жанру;
- є лексико-граматичними огріхами концептуального характеру (напр., неправильно вжитий лексичний відповідник, порушення синтаксичних норм тощо).

2. До **негрубих помилок** належать помилки, які:

- не спотворюють загального змісту реферованого тексту і тексту перекладу;
- не знижують якість письмового перекладу і реферування фахового тексту відповідно до чинних нормативних вимог;
- не мають значного відхилення від стилістичних норм (напр., використання маловживаних в окремому типі тексту одиниць, іншомовних запозичень тощо);
- пов'язані з неправильним використанням основного або контекстуального значення слова;
- є стилістичними огріхами (використання слів, конструкцій або стилістичних засобів, що не відповідають жанрово-стилістичним особливостям окремого тексту, але загалом не призводять до спотворення його комунікативної функції);
- є орфографічними огріхами (помилка у правописі слів);
- є пунктуаційними огріхами (недотримання правил пунктуації).

Кількісні критерії оцінювання

Відповідно до встановлених стандартів завдання вважається невиконаним за наявності 6-ти і більше грубих помилок, 1-ї грубої помилки та 7-ми або більше негрубих, 20-ти або більше негрубих помилок.

1. Сміслова помилка – повне спотворення змісту, опущення суттєвої інформації, привнесення невірної інформації. Приймається за основний критерій при виведенні оцінок, слугує основною розрахунковою одиницею – повною помилкою.

2. Неточність – опущення несуттєвої інформації, привнесення зайвої інформації, що не призводить до суттєвої зміни змісту, не зовсім точне тлумачення тексту, яке не призводить до його спотворення. Дорівнює 1/3 повної помилки.
3. Граматична помилка – помилка в передачі значення граматичної форми (неузгодженість членів речення, невірне використання артикля, невірне оформлення форм дієслова тощо, що не призводить до суттєвої зміни тексту оригіналу). Дорівнює 1/3 повної помилки.
4. Лексична (термінологічна) помилка – помилка в передачі контекстуального значення слова, яка не носить стилістичний характер (використання слова в його найбільш вживаним словарним значенням, відсутність необхідної адекватності заміни, яке зумовлене контекстом і нормами певної мови). Дорівнює 1/3 повної помилки.
5. Стилістична помилка – невідповідність стилістичних норм мови для даного стилю мовлення (помилкове вживання синонімів, порушення правил сполучуваності). Дорівнює 1/5 повної помилки.
6. Порушення норм орфографії і пунктуації. Дорівнює 1/5 повної помилки.
7. Помилка, яка повторюється кілька разів – дорівнює одній помилці.

Якісні критерії оцінювання

«Відмінно» – завдання виконані на 95–100%, допускається одна негруба помилка, крім смислової.

«Дуже добре» – завдання виконані на 85–94%, допускається 3 негрубі помилки, крім смислової.

«Добре» – завдання виконані на 75–84%, допускається 1 груба і не більше двох негрубих помилок, в тому числі не більше однієї смислової помилки.

«Задовільно» – завдання виконані на 65–74%, допускається чотири повні помилки, в тому числі не більше двох смислових помилок.

«Достатньо» – завдання виконані на 60–64%, допускається п'ять повних помилок, в тому числі не більше 4-х смислових помилок.

«Незадовільно» – завдання виконані менше, ніж на 60%, за наявності 6-ти і більше грубих помилок, 1-ї грубої помилки та 7-ми або більше негрубих, 20-ти або більше негрубих помилок.

Таблиця переведення балів до оцінок за національною шкалою

Бали	Оцінка
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 416 с.
2. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова. К.: Академія, 2006. 368 с.
3. Бондаренко К. Л., Бондаренко О. С. Зіставна лексикологія (гендерний та соціолінгвістичний аспект): навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2011. 168 с.
4. Володіна Т. С. Теоретична та практична лексикологія сучасної німецької мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Севастополь: Дельта, 2012. 292 с.
5. Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари: навч. посібн. : вид. 4-те, робл. і доп. / Б.І. Гінка. - Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 420 с.
6. Драб Н., Скринька С., Стаброз С. Практична граматики німецької мови: посібник для студентів вищих навчальних закладів та учнів старших класів спеціалізованих шкіл. Вінниця: Нова Книга, 2007. 280с.
7. Кабаченко І. Л. Практика перекладу німецької науково-технічної літератури: навч. посібник. Д.: Національний гірничий університет, 2007. 164 с.
8. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу (німецька мова): підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2006. 592с.
9. Кіршова О. В. Практична граматики німецької мови (Дієслово. Іменник) : [навчальний посібник] / О. В. Кіршова. Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2015. 116 с.
10. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / І. В. Корунець. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
11. Кучер З. І., Орлова М. О., Ліпісівський М. Л. Галузевий переклад: німецька мова: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2018. 144с.

12. Лавриненко Г. Я., Лавриненко О. Л. Вступ до порівняльної лексикології німецької та української мов: навч. посібник. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 176 с.
13. Левицький В. В. Лексикологія німецької мови. Вінниця: Нова книга, 2014. 392 с.
14. Лисенко Г. Л., Баклан І. М., Чепурна З. В. Основи перекладу – міст між теорією і практикою (німецько-український напрям): підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 204 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29034>.
15. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 304 с.
16. Пономарів О. Д., Різун В. В., Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова: підручник / За ред. О. Д. Пономарева. 3-тє вид. К.: Либідь, 2005. 488 с.
17. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.
18. Buscha A., Raven S., Linthout G. Erkundungen B2. Deutsch als Fremdsprache. Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch / Anne Buscha, Susanne Raven, Gisela Linthout. Leipzig: Schubert-Verlag, 2008. 264 S.
19. Buscha A., Raven S., Linthout G. Erkundungen C1. Deutsch als Fremdsprache / Anne Buscha, Susanne Raven und Gisela Linthout. Schubert-Verlag, Leipzig. 2009.
20. Buscha A., Szita S. A-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2010.
21. Buscha A., Szita S. Begegnungen A1+. Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch für Fremdsprache Deutsch / Anne Buscha, Szilvia Szita. Schubert-Verlag Leipzig, 2006.
22. Buscha A., Szita S. B-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2011.
23. Buscha A., Szita S. C-Grammatik: Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Schubert-Verlag, Leipzig, 2013.

24. Buscha A., Szita S. Spektrum A2+. Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch für Fremdsprache Deutsch / Anne Buscha, Szilvia Szita. Schubert-Verlag Leipzig, 2018.
25. Buscha A., Szita S. Spektrum Deutsch B1+. Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch für Fremdsprache Deutsch / Anne Buscha, Szilvia Szita. Schubert-Verlag Leipzig, 2018.
26. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. Aktuell. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2013.
27. Duden. Grundwissen Grammatik: Fit für Bachelorstudium / M. Habermann, G. Diewald, M. Thurmair. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2009.
28. Dürscheid Ch. Syntax. Grundlagen und Theorien / Christa Dürscheid. 4. Aufl. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007.
29. Engel U. Syntax der deutschen Gegenwartssprache / Ulrich Engel. 4. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2009.
30. Hall K., Scheiner B. Übungsgrammatik für Fortgeschrittene. Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber Verlag, 2006.
31. Helbig G. Deutsche Grammatik / G. Helbig, J. Buscha. Berlin, München: Langenscheidt, 2001.
32. Hering A., Matussek M., Perlmann-Balme M. em Übungsgrammatik: Deutsch als Fremdsprache: Lehr- und Übungsbuch / Axel Hering, Magdalena Matussek, Michaela Perlmann-Balme. Hueber, Verlag GmbH & Co. KG. Auflage 1. 248 S.
33. Koithan U., Schmitz H. Aspekte C1, Mittelstufe, Deutsch als Fremdsprache / Ute Koithan, Helen Schmitz. München: Klett-Langenscheidt, 2016.
34. Lodewick K. Deutsch für Fortgeschrittene / Klaus Lodewick // Halit. Mittelstufe (B2). Kursbuch. Band 1. Göttingen: Fabouda-Verlag, 2012. 156 S.
35. Pahlow H. Deutsche Grammatik – einfach, kompakt und übersichtlich. 1. Auflage. Leipzig: Engelsdorfer Verlag, 2010.
36. Perlmann-Balme M. em Hauptkurs neu: Deutsch als Fremdsprache: Niveaustufe B2: Kursbuch + Arbeitsbuch / Michaela Perlmann-Balme. 1. Auflage. Max Hueber Verlag, 2007; Würzburg, 2011.

37. Ramers K.-H. Einführung in die Syntax / Karl-Heinz Ramers. 2. Auflage. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2007.
38. Reimann M. Grundstufen-Grammatik für Deutsch als Fremdsprache, neue Rechtschreibung, Erklärungen und ... (Deutsch). Ismaning: Max Hueber Verlag, 2004.
39. Sanders W. Gutes Deutsch. Stil nach allen Regeln der Kunst. Becksche Reihe. München: Verlag C. H. Beck, 2002.
40. Sicher. Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch und Arbeitsbuch, GmbH & Co KG, München, Deutschland, Hueber Verlag, 2015.
41. Stolze R. Fachübersetzen – Ein Lehrbuch für Theorie und Praxis // Forum für Fachsprachen-Forschung / Hartwig Kalverkämper (Hg.). Band 89. Berlin: Frank & Timme GmbH Verlag für wissenschaftliche Literatur, 2009. 420 S.